

Forcades sobre Sinclètica: “Els professors han de tenir una perla”

Dij, 2/09/2021 per Catalunya Religió

(*Laura Mor –CR/Sant Benet de Montserrat*) Els va semblar que dir-se “escola de vida” era “massa pretensions”. Al final, s’han definit com a escola monàstica amb el nom de [Sinclètica](#). La monja benedictina **Teresa Forcades** dirigeix aquest nou projecte del monestir de Sant Benet. Una proposta que té el suport de la comunitat i que neix amb la complicitat de l’abadessa, **Maria del Mar Albajar**. Un bon tàndem. Dues religioses que tenen tanta humilitat com bones idees i potència creativa.

Aquest cap de setmana estan de portes obertes: ofereixen un [curs pilot dedicat a la por](#). Les places presencials estan pràcticament exhaurides; però, com tota la formació de l’Escola Monàstica Sinclètica, es poden seguir les sessions des del campus virtual, en modalitat *online*.

Sinclètica va obrir portes el curs passat. En plena pandèmia. Està concebut com un espai de formació humanística “amb el màxim rigor intel·lectual”, defensen les promotores d’aquesta escola monàstica. Tot un programa que s’inspira en la Regla de Sant Benet i que ha de servir per “nodrir l’ànima”. Les classes s’imparteixen en anglès i tenen alumnes d’arreu del món que s’hi connecten per internet i, si ho volen, també de manera presencial. Amb la germana Teresa Forcades hem parlat dels objectius i del tarannà d’aquesta nova escola.

D’on surt la idea de crear aquest espai de formació humana? La trobàveu a faltar en l’àmbit universitari?

Tant la mare abadessa com jo vam estudiar Teologia als Estats Units. Allà vam fer experiència d’una Teologia totalment inserida a la universitat. Aquí fa uns anys no era habitual, que algú que està estudiant Física o Biologia o Literatura vingués a fer un crèdit a la Facultat de Teologia.

Potser sí que hi ha gent que hi va d'oient...

Sí, no vull dir que ara no es faci. Però crec que encara no té una integració tan plena com als Estats Units o a Alemanya. Hi ha una certa marginalització de la Teologia i dels estudis bíblics en el nostre context. És fruit d'unes raons històriques, però resulta en un empobriment per ambdues bandes: per la Teologia i la Bíblia, i per la cultura en general, per la gent jove que està estudiant i que no hi té accés.

Diria que això és el punt de partença. N'haviem parlat amb la Maria del Mar i quan ella va ser abadessa, en el moment en què jo vaig tenir l'exclaustració, també n'haviem dit alguna cosa. Va ser en tornar d'aquests tres anys d'exclaustració que m'ho va proposar seriosament.

En dieu escola monàstica.

Primer era "escola teològica". Vam pensar com ho volem fer, quina és la idea... També vam dir "hi ha d'haver escola de vida". Però era massa pretensions: com has d'ensenyar què és viure?! Si som un monestir, millor "escola monàstica", ja és aquest aprofundir en una tradició cristiana i humana. El monaquisme sempre ha estat l'arquetipus de qui busca una autoconsciència més profunda i una comprensió. Era adequat perquè som un monestir, i reunia aquesta part d'interès intel·lectual -hi ha hagut molts anys, i encara fins avui, el prestigi intel·lectual de la tradició monàstica-, i a l'escola ho unim a l'experiència de vida. I això és la gràcia.

A Europa hi ha d'altres referents similars?

No l'hem fet aquest estudi de mercat! [riu] Evidentment, hi ha monestirs fent coses similars, començant per aquí dalt [Montserrat]. Amb el [màster](#), des del principi, la idea era el rigor intel·lectual màxim, interactuant amb d'altres aproximacions i àmbits culturals que no són pròpiament els d'una facultat de Teologia.

Per això el tema de la literatura, la música i belles arts. En la literatura, hi ha un tema una mica personal: jo faig el programa '[Pàgines que m'han corprès](#)' a Ràdio Estel. És agafar textos i aprofundir-hi. Com si fos una Lectio Divina, però amb textos de la literatura, de coses que et toquen. A la Lectio diem "quan una frase t'afecta, allà t'atures", com amb els exercicis de **sant Ignasi**.

"Si és escola de vida, és per ajudar a viure la complexitat"

De música, aquí en gaudim moltes hores. I les belles arts per acabar de completar. Però hi ha una altra pota d'aquest màster. Esperem fer un pilot aquest curs afegint polítiques, filosofia i ciència i, si va bé, engegar l'any vinent el programa doble.

Comenceu ja.

Sí, aquest cap de setmana, del 3 al 5 de setembre, serà el pilot. El programa normal és d'octubre a juny, un cap de setmana al mes. I les *spring-autumn lectures*

són unes portes obertes. Aquest cap de setmana serà doble: [art](#) i [ciència](#), amb la Bíblia i teologia comunes, així com la convivència i el diàleg final en què hi ha un mínim de tres professors i tots els estudiants. Aquest cap de setmana tenim dues professores que vénen de l'estranger: la professora **Pyschny** de Bíblia que ve de Berlín, i la professora **Guarnieri** de Literatura, que ve de Roma.

Abans del diàleg final hi ha 45 minuts de silenci personal: *my pearls for the weekend*: amb què m'estic quedant?, què m'enduc a casa de valor?. D'això en diem "perles". La idea d'aquest cap de setmana és que el diàleg final sigui conjunt: ciències i art. Parlarem de la por des de la perspectiva de ciència, filosofia, política, literatura, belles arts, música, Bíblia i teologia.

Sempre amb la Teologia i la Bíblia de fons?

Sí. Hi ha la possibilitat de fer el màster 'Coneixement, art i interioritat' o el màster 'Coneixement, ciència i interioritat'. Amb els mateixos temes i metodologia. Són caps de setmana amb cinc classes i pots acabar esgotat! Ara diuen que no, perquè hi posem estones de silenci entremig.

Fan de coixí.

I ajuden a metabolitzar. L'*input* és major del que pots abastar. La intenció no és aclaparar ningú, però sí evitar el didactisme de l'"ara t'ho expliquem". No. Si és escola de vida, és per dir que el món és complicat i ajudar a viure aquesta complexitat. Com més aprofundeixes en un tema, més saps que no saps. Agafem això de **Sòcrates** i la metodologia de la perla va en aquest sentit.

Què és la metodologia de la perla?

Un dels temes que tractem és l'amor, què és l'amor? Ningú no ho pot definir ni explicar. Però hi ha coses que a mi m'han afectat. Productes culturals: llibres, obres d'art, passatges teològics, bíblics... Això es pot compartir i és molt interessant. Jo, si em dius amor i literatura, et dic aquesta novel·la. Són això, les classes. Al professor li demanem si té una perla en aquell tema. Són experts, la majoria doctors i professors de la universitat, molts. Però, a part de l'expertesa, que la busquem i la valorem, no n'hi ha prou amb què siguis professor d'universitat. Has de tenir una perla. Una cosa que et faci vibrar. Si no la tens, no pots ser professor d'aquesta escola, perquè creiem que hi ha coses que es transmeten amb la vida mateixa, no només amb la part intel·lectual. I sense desmerèixer la part intel·lectual. Aquest és el repte. És un equilibri i una potenciació.

"No pots suposar que tothom sap qui és la Verge Maria, perquè hi ha gent que no ho sap"

Què busquen els estudiants a la vostra escola?

Són gent que busca nodrir l'ànima. I valoren que sigui una cosa seriosa. Els fem treballar bastant. Als alumnes els demanem que vinguin de la universitat. Però pots venir sense saber res de Bíblia. Tots els professors comencen el seu tema de

zero; el que passa és que al cap de cinc minuts són ben amunt. És com ho fan a Estats Units i ho valoro molt. Sempre partim de la diversitat de gent: no pots suposar que tothom sap qui és la Verge Maria, perquè hi ha gent que no ho sap. Però al cap de ben poc, estàs parlant d'alguna cosa profunda de mariologia que no es pot pressuposar que tots els catòlics la sàpiguen. I ja estàs obrint una discussió d'especialista.

Una de les professores que tenim de Bíblia, **Silke Petersen**, de la Universitat d'Hamburg, ho fa perfecte: comença de zero i al cap de poc ja estàs a l'evangeli de Joan i discutint d'un tema d'especialista, però no has perdut ningú pel camí. És molt emocionant.

De música, en profunditat, molta gent no en sap. El professor i pianista **Emili Brugalla** analitza una obra d'**Alfred Schnittke**. Jo no n'havia sentit mai a parlar: formava part d'un grup de músics que estaven sota un puny ferri a la Unió Soviètica, que no els deixava expressar l'espiritualitat en música. Hi havia unes directrius de govern fixades i tot el que fos espiritual, místic i cristià estava reprimit. Schnittke va fer moltes obres i amb el professor de música vam comentar un rèquiem i és apassionant. "Aquí entra el pedal, aquí hi ha un eco i aquí ha fet un canvi de tonalitat...". Jo, aquí, aprenc alguna cosa de la por i de com reverbera amb el gong i com es resol després. Les classes volen ser de tanta profunditat com sigui possible.

N'esteu satisfetes?

Sí, està sent molt bonic i, per a mi, sorprenent, veure com ho viuen els professors. Pensava en els alumnes, però no tenia en el focus com ho viurien els professors. N'hi ha 20, i per a ells és una oportunitat de fer una cosa que, si no, no podrien fer. Això els ha agradat molt.

A Sinclètica els donem un tema i els demanem: "prepara una perla", una cosa que a tu personalment et faci vibrar, que t'hagi afectat de veritat. Els 18 temes que hi ha són una seqüència lògica, basada en la Regla de Sant Benet.

Per on comenceu?

Comencem amb el coneix-te a tu mateix. És a l'oracle de Delfos, però també a la Regla de Sant Benet. Aquesta escola té una pressuposició antropològica: que tots els éssers humans estem fets de la mateixa pasta. Siguis on siguis, estem fets a imatge de Déu i un Déu que és amor. Aquest coneix-te a tu mateix ens porta, inevitablement, a l'amor. Si t'estimen i estimes ja no et preguntes què hi has vingut a fer al món. Ho vius.

Amb aquesta escola mostreu ressons del cristianisme en d'altres referents culturals o en qualsevol estímulo artístic, social, o fins i tot polític amb aquest nou mòdul que oferiu... És plantejar de nou el relat cristià?

Sí, però és bilateral. No busquem reposicionar... és que tenim molt a aprendre! Llegeixo, escolto i llavors entenc aquell passatge de l'evangeli de Joan millor. És aquest el lloc de la nostra escola, que és pròpiament cristià: no és només el de donar, sinó també el de rebre. Fem teologia i hi ha també la teologia musulmana, amb la professora **Farah Zeb**, de Londres, que va parlar de Jesús i de Maria des de la perspectiva de l'islam i amb la qual vam fer una classe conjunta sobre el silenci: jo soc la catòlica i vaig amb vel i ella és la musulmana i va sense. I a Bíblia

tenim dues professores jueves. De moment no hi ha cap professor budista, perquè no hem buscat explícitament que sigui interreligiós. Però podria estar molt bé si hi hagués un professor budista i també podria fer literatura.

Què implica el màster?

Si ets oient, el que puguis o vulguis dedicar-hi. Si ets full-student, aquest màster demana temps: com a mínim, 30 hores al mes. Hi ha cinc classes un cap de setmana al mes i cada classe demana 6 hores de treball previ. *Preliminary tasks*: llegir un llibre, escoltar un concert, mirar-te l'obra d'art, llegir-te un article... I després han de fer un *Paper*, contestant una pregunta: i la pregunta sempre està orientada, primer, a que ens demostris que has fet els deures. I després la part crítica. Després els estudiants fan els *Protocols* i les *Anticipacions*: cada classe que tenim no comença prenent la paraula el professor, sinó que abans parlen dos estudiants, cinc minuts cada un. Això ho he tret en part d'Alemanya, en diuen *protokoliren*. Resumeixen la classe anterior, com una acta, no només de continguts, sinó dir què va passar, què vam fer fa un mes.

Com es finança, l'escola?

L'escola no neix amb un gran pressupost. Ens van fer una donació amb aquesta finalitat que ens va permetre poder fer el campus virtual i fer arribar la fibra òptica al monestir. Com atraus els professors? Si algú li dius pots fer-me 9 classes et dirà que és impossible. Per això hi ha tants professors. Cada un fa dues classes a l'any. Al primer i al segon semestre. De setembre a gener, cada mes els alumnes tenen un equip nou de professors.

La idea és que l'escola pugui funcionar amb les matrícules, però també que pugui haver-hi fins un 50% de persones amb beca. Ara tenim 14 *full-students* i 40 oients, la meitat becats per la mateixa escola i un per una fundació alemanya.

Parleu també sobre creativitat i sobre el fet que les persones són canals de Déu.

Dèiem que comencem amb el coneix-te amb tu mateix i la descoberta de l'amor. Amb dues classes ja hauríem acabat. Però no. Si descobreixes l'amor vas aprofundint, veus que t'han estimat primer. L'amor no neix de tu. Per això la tercera classe és la gràcia. Cadascú la viu com la viu. Tenim alumnes ateus o agnòstics. Els artistes parlen de la inspiració, que és una cosa que ve de fora. Imagina't tot un cap de setmana parlant de la gràcia des de la perspectiva de la literatura, les belles arts... La professora de literatura va parlar del càntic XXIII de *La Divina Comèdia* de **Dante**, quan diu que relaciona la gràcia amb la dona: què vol dir aquesta imatge femenina encarnant una gràcia que es viu com un do i que està més enllà del que pots controlar?

Què ve després de la gràcia?

Després d'haver experimentat que a tu t'han estimat primer ve la humilitat: el centre de l'amor, no soc jo. Després de la humilitat ve el silenci. Després, la paraula. Després, la comunitat. I després hi ha una cosa sense la qual no hi ha comunitat que s'aguanti, que és el perdó. I després del perdó, i no abans, ve la plenitud. Això és el primer any. És un màster de dos anys, però et pots incorporar el primer any o el segon.

I el segon any?

Tot són temes, per parella, que aprofundeixen els del primer any. Coneix-te a tu mateix: què l'aprofundeix? El patiment: quan pateixes, és quan et coneixes, a tu, als amics... El patiment com a font de coneixement.

“La joia del cor només ve quan pots fer silenci, espai per escoltar, perquè arribi una cosa nova de fora”

Com continua?

El que aprofundeix l'amor és la llibertat: no és un amor d'enganxament, sinó un amor que fa lliure. El que aprofundeix la gràcia, la veritat. Per santa **Teresa de Lisieux**, la veritat és la gràcia, que t'han estimat a tu primer, que ets un do. Després de la gràcia ve la humilitat i el que aprofundeix la humilitat és la pregària. I per a gent que no sigui creient pots entendre la pregària com una actitud vital: la pregària és situar-se davant de la vida esperant que et doni coses bones, i no només esperant-les, sinó demanant-les activament. Tu les demanaràs a Déu i l'altre, a la vida en general. És una actitud proactiva i receptiva.

I després?

El que aprofundeix el silenci en el segon any és la joia. L'alegria, l'entusiasme, la joia del cor només ve quan pots fer silenci: espai per escoltar, perquè arribi una cosa nova de fora. Quan arriba, això és la joia. Si ja t'ho saps i tot està apamat, la vida és una cosa molt avorrida. Jesús diu: “Tot ho faig nou”. Aquesta cosa de cada petó és nou si hi ha un amor viu.

Després ve el tema de la paraula i el que l'aprofundeix és el sentit: quin sentit té la vida, quin sentit té la teva vida. Després ve la comunitat, i el que l'aprofundeix és el Shalom, la comunitat universal, la justícia, la pau. A continuació, el que aprofundeix el perdó és la innocència. Aquest poder mirar-nos els uns als altres i poder-hi veure la part que no està corrupte. La imatge de Déu en l'altre. I per últim: què aprofundeix la plenitud? L'aprofundeix un tema fonamental en la vida monàstica, que remet al coneix-te a tu mateix amb què s'inicia el programa, que és la solitud.

Com enteneu la solitud?

No com a aïllament, ni confinament, sinó la solitud del monjo, el *monos*, que vol dir unificat: el reconeixement vivencial, existencial, de la teva irreductibilitat personal, no des del tancament, sinó des d'on t pots aportar al món i formar part d'una comunió. És aquest espai de soledat, que a la vida ve una vegada i una altra; però que si no tens ben articulada fa que la plenitud se t'escapi sempre. És inassolible. Som pelegrins i estem caminant. Però aquesta solitud, entesa com a irreductibilitat personal, forma part de la trinitat. És una cosa viva i dinàmica.

La valoració del primer curs ha estat positiva?

Sí, però també hi ha hagut coses negatives. Ha estat un repte tècnic: ho fem

presencial i en *streaming* i, per una sèrie de coses, ens vam quedar sense tècnic a la segona classe. Al final ho estem fent amb persones que no són professionals i ha calgut una corba d'aprenentatge. Tenim una mescladora, que ens ajuda amb temes de so. Fem l'*streaming* en directe, permetem que els alumnes interactuïn en directe amb la classe presencial. Els professors contesten i interactuen tant amb els alumnes presencials com amb els *on-line*. No és fàcil. Els alumnes han tingut molta paciència i ha sigut un patiment. Ara hem acabat bé. Ha sigut molt bonic veure els *full students* com han anat teixint lligams. I els sembla molt adequat que pugui existir la proposta de ciència, filosofia i política.